

TIL HØSTGILDE FOR 60 AAR SIDEN

Ved Christian Olsen

I Tiden mellem Høstens Afslutning og Kartoffeloptagningens Begyndelse blev Høstgilderne holdt omkring paa Gaardene. Jeg skal i det følgende skildre et Høstgilde, som jeg som Barn var med til paa Nabogaarden Torpeggaard. Gaarden, der er paa et Par Hundrede Tdr. Ld., ejedes paa dette Tidspunkt (ca. 1890) af Proprietær Andersen.

En otte Dages Tid før Høstgildet fik Gaardens faste Folk Lov til at bede hver en Gæst med, Karlene maatte bede en Pige og Pigerne en Karl, intet Under, at Nabogaardenes Karle og Piger i Tiden før Høstgildet gik i Højspænding, thi det var ikke alene morsomt at komme med til Høstgildet, men i selve Indbydelsen kunde der jo ligge noget mere, noget gedulgt, som det var svært at faa sagt.

Ogsaa Gaardens Husmænd, Haandværkerne, Købmanden og deres Koner blev bedt, og saa selvfølgelig Andersens Omgangskreds omkring paa Gaardene.

Dagen før Høstgildet var der travlt paa Torpegaarden. Den store Vognport, hvori der var Brædegulv, blev gjort fint i Stand, thi her skulde der spises og senere danses.

Forkarlen, Alfred Rasmussen, der i mange Aar var Andersens uvurderlige første Mand, var en hel Tusindkunstner, der fandtes næsten ikke det, Alfred ikke kunde. Ved denne Lejlighed beklædte han Vognportens Vægge med Aspargesgrønt, Georginer og andre af Efteraarets straa-

lende Blomster. Paa Hovedvæggen blev hængt et Dannebrogflag, og paa smaa Hylder lige under Loftet var der anbragt udhulede Roer, i hvilke der var udskaaret et Ansigt, i Roen var sat et tændt Lys, og det saa meget morsomt ud med den lange Række indefra oplyste smilende Ansigter.

I Vognportens ene Hjørne var anbragt en Forhøjning, hvor »Musikken« skulde sidde.

Var der travlt ude, var der det ikke mindre inde, hvor Andersens Husbestyrerinde, Frk. Holm, og Datteren, Frk. Andersen, samt Gaardens Piger smurte en enorm Mængde Smørrebrød og belagde det med Paalæg. Al denne Mad blev sat i et Kar nede i Kælderen — det skulde være til næste Dags Aften.

Om Formiddagen, selve Høstgilledagen, blev Gaarden fejjet og Haven revet, saa der overalt kunde være pænt, til Gæsterne kom.

Kl. 12 $\frac{1}{2}$ paa den store Dag kom alle Husmændene og alle dem, der paa en eller anden Maade havde haft med Høsten at gøre; alle havde de Konerne med, og alle var i deres stiveste Stads.

Efter at de inde i Stuerne havde hilst paa Familien, gik de alle, anført af Andersen, over i den smukt pyntede Vognport for at spise. Der var dækket to lange Borde, ved hvilke de tog Plads. Maden var den obligatoriske Oksekødsuppe.

Efter Middagen og Kaffen gik man Tur i Staldene og Haven. Derude blev der leget »To Mand frem for en Enke«, »Gaaende Enkemand«, »Bytte Gaarde«, »Bankekød« o. lg. I Pavserne mellem Legene viste Frk. Andersen sine fænomenele Kunster paa Stylder eller hun paa en Taburet viste andre gymnastiske Færdigheder.

Henimod Kl. 5 $\frac{1}{2}$ kom Andersens Omgangskreds, hvortil vi fra Torpelund hørte.

Kl. 6 var Bordene atter dækkede med mange store Fade Smørrebrød, hjemmebrygget »Godtøl« og Snapseflasker. Da der vel var en 50—60 Mennesker, skulde der noget til.

Efter Maaltidet blev Servicet og Bordene baaret ud og Bænkene sat hen langs Væggene. Alfred stænkede Vand paa Gulvet og fejede det, for nu skulde Dansen begynde.

Spillemandene, Lars Hansen fra Kalundborg og hans Konebroder, den meget talentfulde Peter Nielsen (senere Organist i Køge), gik op paa den lille Forhøjning og begyndte Spillet.

Den første Dans blev som Regel ikke danset, thi disse Arbejdsmennesker, der var i det nye, uvante Tøj og som kun dansede en yderst sjælden Gang, var altfor generte til at danse solo; men Spillemandene, der var vant til det — det gentog sig jo alle Vegne — spillede saa op til en Pirrevals, den vidste de, Folk ikke kunde staa for, og, meget rigtigt, i et Nu var al Generthed forsvundet; det ene Par efter det andet stillede sig op i Rundkredse, og snart efter lød den æggende Pirrevals' Toner, og dermed var Fortryllelsen hævet. Hurtigere og hurtigere hvirvlede de rundt, markerende Takten med tydelige »Traad« i Gulvet. Og saa gik Dansen lystigt med Rheinländer, Sekstur, Kontrasejre, Ritz Ratz, Fingerpolka og Oksekov — denne sidste Dans med dens mange indviklede, men afvekslende og morsomme Ture, var meget yndet, Gang paa Gang blev der raabt op til Spillemandene: »Ka' vi saa faa noed Oksekydsuppe«, og ligesaa ofte var der en af Deltagerne, der svarede — det skulde vel være vittigt —: »Ha' du da't faat nok Oksekydsuppe til Meet?« Noget saa vittigt blev selvfølgelig modtaget med en skraldende Latter. — Og saa fo'r de atter ud i den Dans, der øvede en saa uimodstaaelig magisk Tiltrækning.

Naar der var danset en Timestid og det støvede meget op, var Alfred der igen med Kosten og Udluftningen. Derefter gav han en lille Scene til Bedste.

En af Karlene kom ind med et stort Klæde bundet om Hovedet:

»Hvad i Alverden fejler du dog?« spurgte Alfred.

»Aa, jeg har saadan en rædsom Tandpine«, jamrede Karlen.

»Har du Tandpine — sæt dig ned og lad mig se«.

Karlen satte sig og gabede. Alfred tog et Par store Briller paa og kiggede ham i Halsen.

»Ja, det har du ogsaa; det var dog en rædsom Tand. Hent mig en Tang, saa skal jeg trække den ud«.

En af Gaardens Karle bragte ham en stor Knibtang.

»Kan du nu sidde stille, saa skal jeg tage Tand«.

Og under Tilskuernes Maaben stak Alfred den store Knibtang ind i Karlens Mund, hev og vred, vred og hev, tilsidst lod han, som om han var ved at falde bagover. »Jeg fik den da«.

Og det gjorde han, for sikken en Tand, der sad i Knibtangen, en kæmpestor, lang Kindtand med Rødder (som den fingerfærdige Alfred selvfølgelig havde lavet).

Denne Scene blev modtaget med Jubel. »Saa va' ded skut saa underlig, du havde Tandpine«.

Folk var den Gang ikke saa blaserte eller underholdningsforvante som nu.

Alfred gik derefter rundt i Vognporten med de Tællysstumper, han havde samlet i Aarets Løb; med sin Lommekniv skrabe han dem og strøede det afskrabede Tælle rundt paa Gulvet, hvorved det blev glattere at danse paa. Og snart efter var Dansen atter i fuld Gang. Der dansedes ofte den morsomme »Fangedans«, og den kunde vi Børn være med i, saa ogsaa vi fik danset.

Ud paa Aftenen listede Alfred sig ud, lidt efter kom han ind med en Vidjekurvfuld Æbler, som han hældte ud paa Gulvet, og saa kan det nok være, der blev Liv og glade Dage. Den Gang var Æbler en mere sjælden Spise end nu, saa alle skulde jo forsyne sig — det var morsomt at se alle de ivrige Mennesker, der fo'r om mellem hinanden for at skrabe flest mulige til sig — og saa gik Dansen igen med »Den lille jydsk«, »Mallebrok« o. s. v.

Kl. 12 blev der drukket Punsch. Et Bord blev baaret ind, Alfred tog Plads bag ved det — han skulde være en Art Mundskænk — Pigerne kom ind med en Masse hvide

»Spølkopper«, som Alfred, naar Punschen var i Orden, fyldte til Randen. Tilsidst blev der baaret en Junge ind fyldt med Punsch. Imidlertid var Hr. Andersen, der havde siddet inde i Stuerne hos de ældre Gæster, sammen med disse kommet ud i Vognporten. Hr. Andersen stillede sig op ved Punschbordet og holdt en smuk lille Tale; han takkede Gaardens Arbejdere og alle dem, der paa en eller anden Maade havde ydet en Indsats i Høsten.

Det blev der drukket en Skaal paa. Derefter holdt Alfred paa egne og Folkenes Vegne en Tale til »Husbond«, som han takkede for alt godt i det forløbne Aar. Atter Skaaldrikning og »og dette skal være ...«. Derefter blev der drukket Skaaler for Frk. Holm, for Andersens Børn, for Alfred, for Pigerne og for Gæsterne. og hver enkelt Skaal blev skyllet ned med Punsch og »og dette skal være ...«.

Paa dette Tidspunkt trak Andersen og Gæsterne sig tilbage. Resten af Aftenen, eller rettere Natten, skulde Folkene have Lov at feste og more sig som de vilde — og det gjorde de. Da vi senere gik hjem, hørte vi Dansen gaa for fuldt Drøn derovre i Vognporten, løsrevne Sætninger som »Sofie, ve du't danse denne »Hjerter Es« mæ mej« og »Ka' du holde di Grabber for dig sæel ...« lød ud i Nattens Stilhed — efterhaanden som vi kom længere væk, mindskedes Lyden.

Paa den natsorte Himmel funkledede Nordstjernen, Karlsvognen og alle de andre Stjerner — den store, meget sigende Stilhed sænkede sig over Jorden.